

عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی خارج از

مدرسه

اسفندیار خسروی زاده^۱

عزت اله شاه منصوری^۲

جمال روشن زاده^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۵/۲۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۷/۱۲

هدف از انجام این تحقیق، بررسی عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه بود. جامعه آماری این تحقیق توصیفی تحلیلی که به شکل پیمایشی انجام شد، کلیه دانش آموزان دختر مقطع راهنمایی شهر اراک بودند (۱۳۲۶۲ نفر) که بر اساس جدول برآورد حجم نمونه مورگان ۳۷۲ نفر از آنها به صورت نمونه گیری تصادفی سهمیه ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که روایی محتوایی آن توسط متخصصان و اعضای هیات علمی تربیت بدنی و روایی سازه آن از طریق تحلیل عاملی تایید شد و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید ($\alpha = 0/893$). این پرسشنامه دارای ۳۹ سوال در هفت مولفه شامل عوامل بازدارنده ساختاری، فردی، بین فردی، مالی، اجتماعی- فرهنگی، اماکن ورزشی و مدیریتی در طیف ۵ ارزشی لیکرت بود. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون رتبه ای فریدمن تحلیل شدند. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه به ترتیب عبارت بودند از: عوامل مرتبط با اماکن ورزشی، مالی، بین فردی، مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی، ساختاری و فردی. بر این اساس پیشنهاد می شود تدابیر و اقدامات لازم برای رفع عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه به عمل آید.

واژگان کلیدی: دانش آموز، دختر، فعالیت ورزشی، عوامل بازدارنده و خارج مدرسه

مقدمه

در عصر حاضر، ورزش به عنوان یک ابزار چند بعدی با تأثیرات گسترده، جایگاه و نقش ارزشمند خود را در اقتصاد، سلامتی افراد، گذران اوقات فراغت سالم و بانشاط و لذت بخش، آموزش و پرورش مردم به ویژه نسل نوجوان و جوان، ایجاد روابط اجتماعی بین مردم، پیش گیری از ابتلا به بیماری ها، پیش گیری از بسیاری از مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی رو به گسترش در جامعه و کاربردهای عدیده دیگری، متجلی ساخته است (قره، ۱۳۸۴). پرداختن اصولی به فعالیت های جسمانی و ورزشی از نیازهای ضروری یک زندگی پویا محسوب می شود و انجام ندادن آن در هر قشر و سنی از جمله دختران دانش آموز با عوارضی جانبی همچون: چاقی، ضعف عضلات، بیماری های دستگاه گردش خون، تنفس و اختلالات روانی همراه است (احمدی، ۱۳۸۰). انجام فعالیت های جسمانی و ورزشی، رابطه معنی داری با کاهش میزان تحت فشار بودن، خستگی و افزایش کیفیت زندگی جسمانی و روانی دارد (ونر و همکاران، ۲۰۰۸: ۶۵-۵۸) و انگیزه و عملکرد تحصیلی بهتر، کاهش رفتار های ناهنجار، ارتقای شایستگی اجتماعی و بهبود سلامت روانی (جنیفر، فردریک و کریستن، ۲۰۱۰: ۳۸۵-۳۶۹) را به همراه خواهد داشت. بر این اساس، فعالیت های حرکتی و ورزشی، یکی از مسائل مهم جوامع در قرن بیست و یکم (احمدی مجد، ۱۳۸۲: ۲۶) به ویژه برای زنان و دختران محسوب می شود؛ به طوری که محققان را برای حل این مساله به تلاش واداشته است.

در این راستا، همان طور که در سال های گذشته، موقعیت زنان در نقش های اجتماعی به سرعت تغییر یافته، تحقیقات زیادی هم در زمینه فعالیت های ورزشی آنان و عوامل بازدارنده این فعالیت ها صورت گرفته است (کار، ۲۰۰۱: ۱۹-۱). با وجود این، نحوه مشارکت زنان و دختران در ورزش مسئله پیچیده ای است که عوامل زیادی در آن دخالت دارند. مطالعات تجربی نشان داده که تفاوت های جنسیتی در میزان و نوع موانع فعالیت های ورزشی وجود دارد. زنان به عنوان نیمی از افراد جامعه با موانع بیشتری برای مشارکت در این فعالیت ها رو به رو اند (جکسون، ۲۰۰۰: ۱۳۹-۱۲۹). منظور از موانع، عوامل بازدارنده یا محدودیت هایی هستند که باعث عدم شرکت، کاهش فعالیت و اولویت یا شرکت در یک فعالیت می شوند (میرصفیان، ۲۰۱۴). بطور کلی، برای شرکت افراد در فعالیت های ورزشی مدل های مختلفی ارایه شده است.

در این راستا، برای شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی به موانعی از قبیل کم رویی و خجالت، احساسات، پریشانی و گرفتاری، نداشتن علاقه، اولویت نداشتن فعالیت ورزشی (الیوت و هوپل،

۲۰۱۴: ۳۶۶-۳۴۹) و عوامل خانوادگی، اجتماعی، مذهبی، فردی و سنت ها (نالوری، ۲۰۱۰: ۶۳-۶۲)، ایاب و ذهاب، حمایت اجتماعی، شرایط اقلیمی و اثرات منفی محیطی (آمی. وی. ریز، ۲۰۱۰: ۵۱-۲۶) و همچنین عوامل بازدارنده ساختاری، فردی و بین فردی اشاره شده است. عوامل بازدارنده فردی، عواملی هستند که با حالت های روانی فرد سروکار دارند مانند استرس، افسردگی و اضطراب. عوامل بین فردی حاصل کنش های بین فردی یا رابطه بین خصوصیات فردی است. این عوامل بر مشارکت مشترک و همراهی کردن در فعالیت های ورزشی خاص اثر می گذارند. عوامل ساختاری به عنوان عوامل مداخله گر بین اولویت بندی و مشارکت در فعالیت های ورزشی عمل می کنند مانند وضعیت زندگی خانواده، فصل، هوا و برنامه زمانی کار (میرصفیان، ۲۰۱۴).

تحقیقاتی نیز در این زمینه انجام شده است. در یک تحقیق، کمبود فضای ورزشی مناسب، مهمترین عامل بازدارنده شرکت دختران در فعالیت های ورزشی گزارش شده است (کینگ، ۲۰۰۰: ۳۴-۱۹). در تحقیقی دیگر بیان شده است که در برخی فرهنگ ها، دختران به شرکت در فعالیت های ورزشی ترغیب نمی شوند (کشگر و احسانی، ۱۳۸۶: ۱۳۴-۱۱۳). در یک تحقیق عوامل بازدارنده شرکت دختران در ورزش در قالب مولفه های درون فردی (بی میلی، نداشتن آگاهی، مشکلات جسمانی یا روانی)، بین فردی (نداشتن همراه، فقدان تعلق به گروه یا محیط، احساس ناامنی محیطی، تجارب منفی) و ساختاری (نبود وقت، نبود امکانات، نبود وسیله نقلیه، نداشتن پول) مطرح شده است (جکسون، ۲۰۰۰: ۱۳۹-۱۲۹). نتایج تحقیقی دیگر حاکی از آن بود که دختران نوجوان از حمایت اجتماعی و اقتصادی کمتری برخوردار و با موانع شخصی بیشتری برای شرکت در فعالیت های ورزشی رو به رو بودند (کونواوز و همکاران، ۲۰۰۷: ۲۵۳-۲۴۶). نتایج یک تحقیق نشان داد که عوامل خودآگاهی، انتخاب فعالیت های شخصی، برقراری ارتباط و حمایت دوستان و خانواده، عوامل موثری در شرکت دختران جوان در فعالیت های بدنی می باشد که حمایت دوستان به عنوان عامل موثر بیش از عوامل دیگر در نظر گرفته شده است (کلمن، ۲۰۰۸). در تحقیقی دیگر، کمبود امکانات ورزشی، کمبود وقت، نداشتن علاقه و تراکم برنامه های درسی از مهمترین موانع بازدارنده شرکت دانش آموزان در ورزش گزارش شدند (کات و همکاران، ۲۰۱۰: ۱۶۸-۱۶۶). به علاوه، در تحقیقی دیگر مشخص شد که افراد کم تحرک در مقایسه با افراد فعال با موانع بیشتری برای شرکت در فعالیت های جسمانی و ورزشی رو به رو بوده اند (زاراگزا و همکاران، ۲۰۱۱: ۱۳۱۲۸).

یکی از عوامل اصلی توسعه ورزش در کشورهای توسعه یافته، افزایش فعالیت ها در گروه های هدف به ویژه مدارس است (جوادی پور، ۱۳۹۰). با وجود این، در کشور ما که حدود نیمی از جمعیت

دانش آموزی را دختران تشکیل می‌دهند (آذربانی، ۱۳۷۵: ۳۶۷-۳۷۸)، برای شرکت آنها در فعالیت های ورزشی مشکلاتی گزارش شده است. در یک تحقیق، مهمترین عوامل بازدارنده دختران دانش آموز در ورزش عبارت از روابط اجتماعی و ناآگاهی ناشی از ضعف اطلاع رسانی بودند (عابدین زاده، ۱۳۷۰). در تحقیقی دیگر، مهمترین عامل بازدارنده شرکت دختران دانش آموز در ورزش، روابط اجتماعی گزارش شد (جلالی، ۱۳۷۳). در یک پژوهش، مهمترین موانع گرایش دانش آموزان دختر به ورزش، منع والدین، خجالتی بودن دانش آموزان، بلد نبودن یک رشته ورزشی و کمبود امکانات بیان شده است (مجتهدی و دلاور، ۱۳۸۱). در تحقیقی دیگر، کمبود فضا و امکانات لازم، بی توجهی مسولان، نامناسب بودن وقت فعالیت اماکن ورزشی، نداشتن وقت آزاد، زیاد بودن هزینه شرکت در فعالیت های ورزشی فوق برنامه، ترس از افت تحصیلی، عدم تخصص مربیان اماکن ورزشی، مزاحمت از جانب دیگران در مسیر رفت و برگشت، نداشتن اطلاعات کافی در مورد ورزش، نداشتن علاقه به ورزش و مخالفت والدین، از مهمترین موانع شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی بودند (باقرزاده و همکاران، ۱۳۸۱: ۳۱-۲۳). در یک تحقیق کمبود وقت، دوری اماکن ورزشی، نامناسب بودن زمان فعالیت ها، شلوغی اماکن ورزشی، برنامه ریزی نامناسب، کمبود فضای ورزشی، مخالفت والدین، و زیاد بودن هزینه از مهمترین موانع شرکت دانش آموزان دختر دوره متوسطه در فعالیت های ورزشی گزارش شده است (امانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۱۰-۱۰۷). نتایج تحقیقی دیگر نشان داد که به ترتیب عوامل اقتصادی، روانی، اجتماعی- فرهنگی و جسمانی از عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان دختر مقطع متوسطه در فعالیت های ورزشی بوده است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰۱-۱۹۹). مطالعات موجود در زمینه فعالیت بدنی دختران نوجوان ایرانی حاکی از سطح پایین فعالیت بدنی در این گروه است (کلیشادی، ۲۰۰۰: ۳۵-۲۶). مطالعه انجام شده در این زمینه نیز نشان داد که فقط ۳۶ درصد از دختران نوجوانان در مرحله اتخاذ رفتار فعالیت بدنی بودند (تیموری و همکاران، ۲۰۰۸: ۶۱۹-۶۰۵). همان گونه که ملاحظه می شود، نتایج تحقیقات حاکی از وجود موانع و مشکلاتی برای شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی است که می تواند موجب کمبود و فقر حرکتی و عواقب ناشی از آن شود.

فقر حرکتی دانش آموزان دختر دوره راهنمایی باعث بروز مسائلی چون کاهش رشد جسمانی و افسردگی آنها می گردد (امانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۱۰-۱۰۷). کمبود و فقدان تحرک جسمانی دختران یعنی محروم شدن بخش مهمی از جامعه از سلامتی و بهداشت جسمانی و روانی و شادابی و کارآیی لازم که به طور حتم، لطمه های جبران ناپذیر برای کل جامعه به دنبال خواهد داشت (باقرزاده و همکاران، ۱۳۸۱: ۳۱-

۲۳). علاوه بر این، شرکت در فعالیت های ورزشی، نقش مهمی در کاهش هزینه های بهداشت و درمان، کجروی های اجتماعی و عوارض ناشی از کم تحرکی و چاقی آنها دارد (تجاری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۲۹-۱۲۸). دختران امروز، مادران فردا و پرورش دهندگان نسل آینده جامعه هستند. هر گونه برنامه ریزی بنیادی در مورد تندرستی زنان باید از نخستین سال های تحصیلی دختران که زیر پوشش نظام آموزش و پرورش کشور قرار دارند، صورت پذیرد (بهرامی، ۱۳۸۸: ۵۲). در این خصوص، آموزش و تمرین الگوهای بنیادی، توجه به موضوعات حیطة شناختی و همچنین عاطفی، آشنایی با اصول حفظ وضعیت بدنی و اسکلت طبیعی و نیز داشتن بدنی متناسب و آماده از نیازهای اساسی دانش آموزان این دوره عنوان شده است (اعرابی، ۱۳۸۳). در این زمینه، اعتقاد بر این است که شناخت عوامل مرتبط و تاثیر گذار بر فعالیت های جسمانی و ورزشی در گروه های سنی مختلف به منظور تدام اینگونه فعالیت ها در سنین بعد الزامی است (ریچارد، پولتون و ریدر، ۲۰۰۹: ۲۶۷-۲۶۰). بنا براین، اگر برای افزایش شرکت این دسته از دانش آموزان در فعالیت های ورزشی تلاش نشود، آنها در حال و آینده با عواقب ناشی از آن رو به رو خواهند شد.

از طرف دیگر، بیشتر تحقیقات گزارش شده در مورد دانش آموزان دوره دبیرستان بوده است و در خصوص دانش آموزان دوره راهنمایی تحصیلی به ویژه در ایران تحقیقی گزارش نشده است. به علاوه، به نظر می رسد ساعات ناکافی درس تربیت بدنی در مدارس، جوابگوی نیازهای حرکتی و ورزشی این قشر از دانش آموزان نباشد. از این رو، شناسایی و آگاهی لازم از عوامل بازدارنده شرکت دختران در فعالیت های ورزشی می تواند به کاهش یا از بین بردن عوامل بازدارنده کمک کند و بی توجهی به این موضوع، خسارات جبران ناپذیری را به آنها وارد نماید. دانش آموزان استان مرکزی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. به نظر می رسد که در شهر اراک نیز به عنوان یک شهر صنعتی، دانش آموزان دختر دوره راهنمایی تحصیلی با مشکلاتی در زمینه فعالیت جسمانی و ورزشی رو به رو باشند. از این رو، این تحقیق به دنبال یافتن پاسخ به این سؤال بوده است که عوامل بازدارنده شرکت دانش آموز دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟

بدین ترتیب، اهداف اختصاصی پژوهش عبارت اند از:

۱. بررسی موانع ساختاری شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۲. بررسی موانع فردی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۳. بررسی موانع بین فردی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۴. بررسی موانع مالی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۵. بررسی موانع اجتماعی- فرهنگی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۶. بررسی موانع اماکن ورزشی برای شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۷. بررسی موانع مدیریتی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه؛

۸. اولویت بندی مولفه های اصلی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق، از نوع توصیفی- تحلیلی است که به صورت پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق شامل دانش آموزان دختر دوره راهنمایی شهرستان اراک (۱۳۲۶۲ نفر) بودند که با استفاده از جدول برآورد حجم نمونه مورگان ۳۷۲ نفر از آنها به صورت تصادفی سهمیه ای به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای گرد آوری داده ها از پرسشنامه ای محقق ساخته مبتنی بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق استفاده شد. در این خصوص، با توجه به متنوع بودن موانع مطرح شده در تحقیقات مختلف و اینکه احتمالاً عوامل گوناگون و شناخته نشده ای ممکن است برای شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود داشته باشد، تصمیم گرفتیم که از این نوع پرسشنامه استفاده شود. این پرسشنامه متشکل از بخش های اطلاعات فردی و عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه بود که ۱۰ نفر از متخصصین و اعضای هیات علمی تربیت بدنی دانشگاه ها، روایی محتوایی آن را بررسی و تایید کردند. بر این اساس، ۳۹ سوال در ۷ مولفه (ساختاری، فردی، اجتماعی و فرهنگی، بین فردی، مدیریتی، اماکن ورزشی و مالی) تعیین شد. برای بررسی روایی سازه ابزار تحقیق، از تحلیل عاملی اکتشافی بر اساس چرخش واریماکس و تحلیل عاملی تاییدی بر اساس آزمون کایزر-مایر-اولکین استفاده شد که در جداول ۱ و ۲ نشان داده شده است. برای محاسبه پایایی ابزار تحقیق نیز ۳۰ پرسشنامه بین

دانش آموزانی که در تحقیق اصلی شرکت نداشتند، توزیع و جمع آوری شد که پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، برابر $\alpha=0/893$ به دست آمد. در نهایت، این پرسشنامه دارای ۳۹ سوال در هفت مولفه شامل عوامل بازدارنده ساختاری (۶ سوال)، فردی (۶ سوال)، بین فردی (۵ سوال)، مالی (۵ سوال)، اجتماعی-فرهنگی (۵ سوال)، اماکن ورزشی (۵ سوال) و مدیریتی (۶ سوال) در طیف ۵ ارزشی لیکرت شد. در این تحقیق، موانع ساختاری موانعی مداخله گر بوده اند که در اولویت بندی و شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی نقش داشته اند. موانع فردی، به حالات و نگرش های روانشناختی موثر بر اولویت بندی افراد برای شرکت در فعالیت های ورزشی اشاره داشته اند. موانع بین فردی شامل روابط بین فردی مرتبط با شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی بوده است. موانع مالی، به هزینه های مورد نیاز برای شرکت در فعالیت های ورزشی اشاره داشته اند. موانع اجتماعی - فرهنگی شامل عوامل محیط اجتماعی موثر بر شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی بوده است. موانع اماکن ورزشی به وضعیت، کیفیت، ایمنی و ... اماکن برای شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی اشاره داشته است و موانع مدیریتی شامل موضوعات مرتبط با منابع انسانی مانند مدیران، مربیان، برنامه ها و ... بوده است. پس از تدوین نهایی ابزار گردآوری داده ها، تعداد ۳۷۲ پرسشنامه بین نمونه های تحقیق توزیع و جمع آوری گردید. شایان ذکر است که با هماهنگی های به عمل آمده با سازمان آموزش و پرورش استان و مدیران مدارس و ضمیمه کردن نامه های توجیهی برای هر پرسشنامه، به شکل حضوری و شفاهی ضمن توجیه و پاسخگویی به ابهامات مربوطه، از آنها خواسته می شد که سئوال ها را به دقت مطالعه کنند، پاسخ های خود را علامت بزنند و سپس آن را تحویل دهند. با توجه به اینکه پرسشنامه ها در حضور اعضای تیم تحقیق تکمیل می شدند، همگی آنها قابل استفاده بودند. برای کمی کردن وضعیت پاسخ ها، از مقیاس ۵ ارزشی لیکرت استفاده شد؛ به طوریکه پاسخ هر سئوال به صورت خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، و خیلی کم در نظر گرفته شد. برای تبدیل گویه های پرسشنامه ها با مقیاس کمی به ترتیب، اعداد ۵ و ۴، ۳، ۲، ۱ اختصاص داده شد. داده ها در بسته نرم افزار SPSS-PC نسخه ۱۸ تجزیه و تحلیل شدند. برای توصیف داده ها از شاخص های میانگین، انحراف معیار و رسم جداول و برای تحلیل داده ها از آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته های پژوهش

الف. نتایج تحلیل عاملی ابزار تحقیق

بدین منظور از تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش متعامد با استفاده از آزمون های کایزر-میر-اولکین (KMO) و آزمون کرویت بارتلت برای شناسایی ساختار داخلی ابزار تحقیق استفاده شد. نتایج این آزمون در جداول ۱ و ۲ نشان داده شده است.

جدول ۱: نتایج آزمون کایزر-میر-اولکین و کرویت بارتلت

۰/۷۶۵	آزمون کایزر-میر-اولکین
۱۹۷/۰۵۶	آزمون بارتلت
۲۱	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معنی داری

داده های جدول ۱ نشان می دهد که چون ضریب بیشتر از ۰/۶ است، اندازه نمونه ها برای تحلیل عاملی مناسب است. همچنین، با توجه به اینکه میزان آزمون بارتلت از ۰/۰۵ کوچکتر است، گویه ها ارتباط معنی داری را برای فراهم کردن مبنای معقول جهت تحلیل عوامل بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی را دارند.

جدول ۲: نتایج آزمون تحلیل عاملی تاییدی گویه های پرسش نامه

بار عاملی	گویه	مؤلفه	بار عاملی	گویه	مؤلفه
۰/۹۹۷	نداشتن علاقه به فعالیت های ورزشی	تربیت بدنی	۰/۹۹۷	کمبود وقت و زمان	تربیت بدنی
۰/۹۹۷	نداشتن انگیزه کافی		۰/۹۹۷	داشتن ناراحتی های ویژه دختران	
۰/۸۱۶	بی حوصلگی، تنبلی و بی ارادگی		۰/۹۹۷	داشتن بیماری های خاص	
۰/۷۸۹	ترس از عدم موفقیت		۰/۶۵۲	نداشتن وضعیت جسمانی مناسب	
۰/۶۹۰	خجالتی بودن در ورزش		۰/۵۸۸	اولویت داشتن مسائل درسی	
۰/۴۸۲	ترس از آسیب جسمانی		۰/۵۸۴	نداشتن توانایی و مهارت کافی	
۰/۹۹۷	مشکلات مالی خانواده	تربیت بدنی	۰/۹۹۷	مخالفت خانواده در مورد ساعات ورزش	تربیت بدنی
۰/۹۳۶	بالا بودن هزینه وسایل و لوازم ورزشی		۰/۸۶۷	مخالفت والدین	
۰/۸۹۹	وجود تغذیه نامناسب		۰/۶۰۷	داشتن مسولیت در منزل	
۰/۸۷۲	بالا بودن شهریه کلاس های ورزشی		۰/۴۸۰	نگرانی والدین از امنیت مسیر رفت و برگشت	
۰/۸۷۱	هزینه های رفت و آمد		۰/۴۲۸	نگرانی والدین از افت تحصیلی	

۰/۹۹۷	کمبود فضا ها و اماکن ورزشی	اماکن ورزشی	۰/۹۹۷	بی توجهی مسولان شهر به ورزش	ولایتی
۰/۹۹۷	ایمن نبودن اماکن ورزشی		۰/۹۹۷	نبود تناسب بین اوقات فراغت و ساعات سالن های ورزشی	
۰/۹۹۷	نبود فضای ورزشی ویژه بانوان		۰/۸۴۹	اطلاع رسانی نامناسب در مورد اماکن ورزشی	
۰/۷۶۹	نامناسب بودن وسایل و تجهیزات ورزشی		۰/۸۳۴	نداشتن تخصص و کارایی مربی ورزش	
۰/۷۴۸	پراکندگی نامتناسب اماکن ورزشی در سطح شهر		۰/۸۳۰	شلوغی بیش از حد مراکز ورزشی	
۰/۶۵۲	کمبود تجهیزات و وسایل ورزشی		۰/۶۴۸	نبود تناسب بین فعالیت های ارائه شده با نیازها	
			۰/۹۳۴	خطر در معرض قرارگرفتن بزهکاری های اجتماعی	آزمایشی-آمارگاهی
			۰/۹۳۰	تشویق نشدن از طرف دوستان	
			۰/۹۲۵	مورد تمسخر واقع شدن توسط دیگران	
			۰/۹۱۷	سرگرم شدن به برنامه های تلویزیون	
			۰/۶۰۶	نبود فرهنگ ورزش کردن در جامعه	

به علاوه، داده های جدول ۲ حاکی از آن است که تمامی گویه های هر یک از مولفه های بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی از بار عاملی بالاتر از ۰/۴ و مورد قبول برخوردارند که مورد تایید می باشند.

ب. توصیف داده ها

نمونه آماری تحقیق شامل ۱۸۶ دانش آموز ناحیه یک و ۱۸۶ نفر از مدارس راهنمایی ناحیه دو اراک بودند. از این تعداد، ۱۲۴ نفر دانش آموز کلاس اول، ۱۲۴ نفر دانش آموز کلاس دوم و ۱۲۴ نفر دانش آموز کلاس سوم بودند.

پ. تجزیه و تحلیل سوالات تحقیق

سوال ۱. عوامل بازدارنده ساختاری شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۳ نشان داده شده اند.

جدول ۳: عوامل بازدارنده ساختاری شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	اولویت داشتن مسائل درسی	۳/۷۲	۵	۸/۸۸۷	۰/۱۱۸
۲	نداشتن وضعیت جسمانی مناسب	۳/۴۷			
۳	کمبود وقت و زمان	۳/۴۵			
۴	داشتن ناراحتی های ویژه دختران	۳/۴۵			
۵	داشتن بیماریهای خاص	۳/۴۵			
۶	نداشتن توانایی و مهارت کافی	۳/۴۴			

داده های جدول ۳ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده ساختاری شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/118$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۲. عوامل بازدارنده فردی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۴ نشان داده شده اند.

جدول ۴: عوامل بازدارنده فردی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	ترس از عدم موفقیت	۳/۶۵	۵	۵/۱۸۵	۰/۳۴۹
۲	نداشتن انگیزه کافی	۳/۵۲			
۳	نداشتن علاقه به فعالیت های ورزشی	۳/۵۲			
۴	بی حوصلگی، تنبلی و بی ارادگی	۳/۴۵			
۵	خجالتی بودن در ورزش	۳/۴۴			
۶	ترس از آسیب جسمانی	۳/۴۱			

داده های جدول ۴ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده فردی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/349$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۳. عوامل بازدارنده بین فردی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵: عوامل بازدارنده بین فردی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	نگرانی والدین از افت تحصیلی	۳/۱۷	۴	۸/۷۷	۰/۶۷
۲	موافق نبودن خانواده در مورد ساعات ورزش	۳/۰۳			
۳	نگرانی والدین از امنیت مسیر رفت و برگشت	۳			
۴	مخالفت والدین	۲/۹۵			
۵	داشتن مسولیت در منزل	۲/۵۸			

داده های جدول ۵ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده بین فردی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/67$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۴. عوامل بازدارنده مالی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶: عوامل بازدارنده مالی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	مشکلات مالی خانواده	۳/۰۷	۴	۲/۲۴۷	۰/۶۹
۲	بالا بودن هزینه تهیه وسایل و لوازم ورزشی	۳/۰۳			
۳	وجود تغذیه نامناسب	۳/۰۲			
۴	هزینه های رفت و آمد	۲/۹۵			
۵	بالا بودن شهریه کلاس های ورزشی	۲/۹۴			

داده های جدول ۶ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده مالی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/69$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۵. عوامل بازدارنده اجتماعی - فرهنگی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۷ نشان داده شده است.

جدول ۷: عوامل بازدارنده اجتماعی- فرهنگی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	نبود فرهنگ ورزش کردن در جامعه	۳/۲۵	۴	۱۵/۴۵۵	۰/۰۰۴
۲	مورد تمسخر واقع شدن توسط دیگران	۳/۰۳			
۳	خطر در معرض قرارگرفتن بزهکاری های اجتماعی	۲/۹۶			
۴	سرگرم شدن به برنامه های تلویزیون	۲/۸۸			
۵	تشویق نشدن از طرف دوستان	۲/۸۸			

داده های جدول ۷ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده اجتماعی- فرهنگی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود دارد ($P=0/004$). به عبارت دیگر، این عوامل از درجه اهمیت متفاوتی برخوردارند و باید بر حسب اولویت برای رفع آنها تلاش شود. در این خصوص، توجه به عواملی که رتبه پایین تری داشته اند می تواند به افزایش شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی کمک نماید.

سوال ۶. عوامل بازدارنده اماکن ورزشی برای شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸: عوامل بازدارنده اماکن ورزشی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	نامناسب بودن وسایل و تجهیزات ورزشی	۳/۶۱	۵	۵/۱۱۱	۰/۴۰۳
۲	پراکندگی نامتناسب اماکن ورزشی در سطح شهر	۳/۵۸			
۳	ایمن نبودن اماکن ورزشی	۳/۴۹			
۴	کمبود فضا و اماکن ورزشی	۳/۴۹			
۵	کمبود تجهیزات و وسایل ورزشی	۳/۴۸			
۶	نبود فضای ورزشی ویژه بانوان	۳/۳۵			

داده های جدول ۸ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده مربوط به اماکن ورزشی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/403$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۷. عوامل بازدارنده مدیریتی شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ این عوامل در جدول ۹ نشان داده شده است.

جدول ۹: عوامل بازدارنده مدیریتی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه

ردیف	سوال	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	نبود تناسب بین فعالیت های ارائه شده با نیازها	۳/۶۰	۵	۴/۴۸۳	۰/۴۸۲
۲	فقدان اطلاع رسانی مناسب در مورد اماکن ورزشی	۳/۵۵			
۳	نبود تناسب بین اوقات فراغت و ساعات سالن های ورزشی	۳/۵۲			
۴	بی توجهی مسولان شهر به ورزش	۳/۵۲			
۵	نداشتن تخصص و کارایی مربی ورزش	۳/۴۵			
۶	شلوغی بیش از حد مراکز ورزشی	۳/۳۶			

داده های جدول ۹ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین عوامل بازدارنده مدیریتی شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود ندارد ($P=0/482$). به عبارت دیگر، این عوامل از اهمیت یکسانی برخوردارند و باید برای رفع آنها تلاش شود.

سوال ۸ اولویت بندی مولفه های اصلی بازدارنده شرکت دانش آموزان دختر دوره راهنمایی در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه چیست؟ رتبه بندی مولفه های اصلی در جدول ۱۰ نشان داده شده است.

جدول ۱۰: رتبه بندی مولفه های اصلی بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی

ردیف	مولفه ها	رتبه میانگین	درجه آزادی	خی دو	سطح معنی داری
۱	اماکن ورزشی	۴/۷۵	۶	۳۷۹/۷۸۱	۰/۰۰۱
۲	مالی	۴/۷۰			
۳	بین فردی	۴/۶۹			
۴	مدیریتی	۴/۶۶			
۵	اجتماعی - فرهنگی	۳/۱۷			
۶	ساختاری	۳/۱۱			
۷	فردی	۲/۹۲			

داده های جدول ۱۰ نشان می دهد تفاوت معنی داری بین ولفه های اصلی بازدارنده شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه وجود دارد ($P=0/001$). به عبارت دیگر، این عوامل از درجه اهمیت متفاوتی برخوردارند و باید بر حسب اولویت برای رفع آنها تلاش شود. در این خصوص، توجه به

مولفه هایی که رتبه پایین تری داشته اند می تواند به افزایش شرکت دانش آموزان در فعالیت های ورزشی کمک نماید.

بحث و نتیجه گیری

در مورد سوال اول تحقیق یعنی عوامل بازدارنده ساختاری، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده ساختاری برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های تحقیقات کونواوز و همکاران (۲۰۰۷) مبنی بر وجود موانع ساختاری، کات و همکاران (۲۰۱۰) مبنی بر کمبود وقت و تراکم برنامه های درسی، مجتهدی و دلاور (۱۳۸۱) مبنی بر بلد نبودن یک رشته ورزشی، باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) مبنی بر نداشتن وقت آزاد، و امانی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر کمبود وقت همخوانی دارد.

اعتقاد بر این است که فقدان مهارت و توانایی کمترین اهمیت را در تمام سنین دارد، ولی با افزایش سن اهمیت آن به تدریج رشد می کند. عامل بازدارنده زمان و تعهدات همیشه اهمیت زیادی به عنوان عامل بازدارنده فرد از مشارکت در اوقات فراغت داشته است (جکسون، ۲۰۰۰: ۶۸-۶۲). طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد آموزش مدیریت زمان به دانش آموزان، توجه بیشتر به مهارت های بنیادی در دوره دبستان و قبل از ورود به دوره راهنمایی و آموزش فعالیت های ورزشی برای افراد دارای ناراحتی و یا بیماری های خاص بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال دوم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده فردی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده فردی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های تحقیقات کات و همکاران (۲۰۱۰) و باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) مبنی بر نداشتن علاقه به ورزش و مجتهدی و دلاور (۱۳۸۱) مبنی بر خجالتی بودن همخوانی دارد.

افراد بی انگیزه خیلی زود مشارکت در ورزش را رها می کنند، ولی افراد با انگیزه بیشتر در آن مشارکت می کنند (نادریان، ۱۳۸۸: ۱۵۴-۱۴۵). به نظر می رسد مشکلات فوق نیز می توانند بر انگیزه افراد برای شرکت در فعالیت های ورزشی تاثیر بگذارند. طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد آموزش مهارت های روانشناختی و ایجاد علاقه و انگیزه در دانش آموزان و نیز انجام اصولی و ایمن فعالیت های ورزشی بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال سوم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده بین فردی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده بین فردی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های مجتهدی و دلاور(۱۳۸۱)، باقرزاده و همکاران(۱۳۸۱) و امانی و همکاران(۱۳۹۰) مبنی بر منع و مخالفت والدین برای شرکت فرزندان دختر خود در فعالیت های ورزشی و ترس آنها از افت تحصیلی فرزندان خود همخوانی دارد.

عقیده بر این است نوجوانانی که از حمایت های والدین خود برخوردار باشند، بیشتر در ورزش شرکت خواهند کرد(مو و ترنر، ۲۰۰۵: ۴۹-۵۶). به علاوه، نداشتن همراه برای شرکت در فعالیت های ورزشی در جوانی به عنوان یک عامل بازدارنده، اهمیت زیادی دارد(جکسون، ۲۰۰۰: ۶۸-۶۲). طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد آموزش برنامه ریزی درسی به دانش آموزان و افزایش آگاهی والدین از فواید ورزش بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال چهارم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده مالی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده مالی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های کونواوز و همکاران(۲۰۰۷: ۲۵۳-۲۴۶) مبنی بر حمایت های اقتصادی کمتر، باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) و نیز امانی و همکاران(۱۳۹۰) مبنی بر زیاد بودن هزینه شرکت در فعالیت های ورزشی همخوانی دارد؛ اما با نتایج تحقیق جلالی(۱۳۷۳) مبنی بر کم اهمیت بودن پول در مقایسه با سایر عوامل جهت شرکت در فعالیت های ورزشی ناهمخوان است. شاید دلیل این تفاوت، شرایط گوناگون اقتصادی خانواده ها و جامعه مورد بررسی باشد، چرا که در تحقیق جلالی، دانش آموزان دختر شمال شهر تهران مورد بررسی قرار گرفته بودند که به نظر می رسد وضعیت اجتماعی- اقتصادی متفاوتی با جامعه مورد بررسی در تحقیق حاضر داشته اند. اعتقاد بر این است که اهمیت هزینه با افزایش سن کم می شود، ولی در ابتدا مهم ترین عامل بازدارنده فرد از مشارکت در فعالیت های اوقات فراغت است(جکسون، ۲۰۰۰: ۶۸-۶۲). از این رو، رشد و گسترش ورزش دختران به حمایت های مالی مستمر و بیشتری نیاز دارد (بوچر و وست، ۱۳۷۶: ۱۲۹). هرچند که ممکن است خانواده ها با مشکلات مالی و اقتصادی رو به رو باشند، با وجود این، طبق یافته های تحقیق به نظر می رسد برخی معافیت های مالی، تخفیف شهریه ها و یا کمک هزینه خرید وسایل و تجهیزات ورزشی برای خانواده های کم درآمدها بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال پنجم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده اجتماعی-فرهنگی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده اجتماعی-فرهنگی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های کونواوز و همکاران (۲۰۰۷) مبنی بر حمایت های اجتماعی کمتر، عابدین زاده (۱۳۷۰) و جلالی (۱۳۷۳) مبنی بر روابط اجتماعی با دیگران و باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) مبنی بر مزاحمت از جانب دیگران در مسیر رفت و برگشت همخوانی دارد.

عامل فرهنگ بر میزان مشارکت افراد در ورزش تاثیر می گذارد (چیک و دانگ، ۲۰۰۴: ۳۳۸-۳۴۴)، هرچند که تاثیر عوامل فرهنگی- اجتماعی حاکم بر جوامع در اجرای فعالیت های ورزشی زنان نسبت به مردان متفاوت است (باقرزاده و همکاران، ۱۳۸۱: ۳۱-۲۳). شرکت افراد در فعالیت های ورزشی تا زمانی ادامه می یابد که با حمایت اجتماعی همراه باشد (وحیدا و همکاران، ۱۳۸۶: ۶۲-۵۳). طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد ارتقای فرهنگ ورزش کردن به ویژه ورزش زنان و دختران در سطح شهر، اعمال کنترل های خاص در اماکن ورزشی و تشکیل گروه های ورزشی در مدارس بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال ششم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده اماکن ورزشی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده ای در اماکن ورزشی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند که با یافته های کینگ (۲۰۰۰)، کات و همکاران (۲۰۱۰)، مجتهدی و دلاور (۱۳۸۱)، باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) و امانی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر کمبود فضاها و تجهیزات ورزشی و دوری اماکن همخوانی دارد.

علیرغم اینکه اهمیت عامل بازدارنده کیفیت و کمیت تأسیسات ورزشی با افزایش سن هیچ تغییری نمی کند (جکسون، ۲۰۰۰: ۶۸-۶۲)، اما وجود امکانات و فضاهای ورزشی از عوامل موثر در رشد و توسعه ورزش است و فقدان دسترسی مناسب به آنها، باعث ایجاد مشکلاتی مانند ایاب و ذهاب، صرف وقت، خستگی، آلودگی محیط زیست، و همچنین کاهش انگیزه افراد برای شرکت در فعالیت های ورزشی می شود (شهلائی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۶-۵۳). طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد بهبود کیفیت و کمیت وسایل و تجهیزات ورزشی، توزیع اماکن ورزشی در سطح شهر، ایمنی اماکن ورزشی و وجود فضاهای ورزشی ویژه بانوان بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال هفتم تحقیق یعنی عوامل بازدارنده مدیریتی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان با عوامل بازدارنده مدیریتی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بوده اند؛ که با یافته های تحقیقات عابدین زاده (۱۳۷۰) مبنی بر ضعف اطلاع رسانی؛ باقرزاده و همکاران (۱۳۸۱) مبنی بر بی توجهی مسولان و فقدان تخصص کافی مربیان؛ و امانی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر نامناسب بودن زمان فعالیت ها، شلوغی اماکن و برنامه ریزی مناسب همخوانی دارد.

سازمان های ورزشی و وابسته به ورزش باید اطمینان حاصل کنند که خدمات تحت اداره آنها برای ذینفعان از جمله شرکت کنندگان قابل قبول و رضایت بخش باشد. در این راستا، حمایت های سازمانی و مدیریت های حرفه ای از جمله مواردی هستند که باعث تسهیل شرکت افراد در فعالیت های ورزشی می گردند (هرناندز، ۱۳۸۶). طبق یافته های تحقیق، به نظر می رسد نیازسنجی فعالیت های ورزشی دانش آموزان، اطلاع رسانی مناسب در مورد اماکن ورزشی، برنامه ریزی مشتری-محور و کیفیت گرای اماکن ورزشی، توجه مسولان شهر به ورزش دانش آموزان و ارتقای دانش مربیان بتواند زمینه مشارکت بیشتر دانش آموزان دختر دوره راهنمایی را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه فراهم آورد.

در مورد سوال هشتم تحقیق یعنی رتبه بندی مولفه های بازدارنده اصلی، نتایج تحقیق نشان داد دانش آموزان دختر به ترتیب با عوامل بازدارنده اماکن ورزشی، مالی، بین فردی، مدیریتی، اجتماعی-فرهنگی، ساختاری و فردی برای شرکت در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه رو به رو بودند که با یافته های تحقیق محمدی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر رو به رو بودن دانش آموزان با برخی از این موانع یعنی موانع مالی، فردی، اجتماعی-فرهنگی و ساختاری همخوانی دارد.

اعتقاد بر این است که ارائه دامنه عادلانه ای از فرصت ها و تجربه های یادگیری که منطبق با ارزش ها، نگرش ها و آرزوهای دختران باشد می تواند در دستیابی به توسعه ورزش در بین این قشر از جامعه کمک شایانی بنماید (جکسون و پالمر، ۱۳۸۳: ۱۱۰-۱۰۰). به نظر می رسد اگر مسولان مربوطه به ترتیب برای برطرف کردن عوامل بازدارنده اماکن ورزشی، مالی، بین فردی، مدیریتی، اجتماعی-فرهنگی، ساختاری و فردی دانش آموزان تلاش کنند، میزان شرکت آنها در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه نیز بیشتر خواهد شد.

در مجموع، می توان گفت که برخی از عوامل بازدارنده شناسایی شده در این تحقیق به خود دانش آموزان، برخی به سایر افراد به ویژه خانواده آنها و برخی دیگر به سازمان های ورزشی و نهادهای مرتبط با ورزش بر می گردد و ترتیب آنها با مولفه های مطرح شده در مدل های خارجی متفاوت است.

این موضوع به نوبه خود می تواند ناشی از تفاوت های کشورها با یکدیگر و شرایط محیطی و فرهنگی متفاوت حاکم بر آنها باشد. با وجود این، اگر مسولان ورزشی کشور خواهان رشد و توسعه هر چه بیشتر ورزش زنان هستند باید به ورزش نوجوانان دختر دانش آموز توجه بیشتری داشته باشند. بدیهی است که گسترش مشارکت دختران در ورزش، تشریک مساعی و تلاش همه منابع از جمله سازمان های ورزشی را در این زمینه می طلبد. با افزایش تعداد عوامل بازدارنده، میزان شرکت افراد در فعالیت های ورزشی کاهش می یابد و برعکس. لذا، با توجه به نقش و اهمیت ورزش در دوره نوجوانی برای دختران، حایز اهمیت است که با در نظر گرفتن نیازها و انتظارات معقول آنها، در جهت رفع عوامل بازدارنده به دست آمده در این تحقیق شامل عوامل مرتبط با اماکن ورزشی، مالی، بین فردی، مدیریتی، اجتماعی- فرهنگی، ساختاری و فردی مبادرت گردد. امید است دست اندرکاران ورزشی با استفاده از یافته های این تحقیق، ورزش را هرچه بیشتر در بین دانش آموزان گسترش دهند و باعث تشویق بیشتر دختران به شرکت در فعالیت های ورزشی شوند.

شناسایی و درک عوامل مرتبط با شرکت در فعالیت های ورزشی به منظور ارتقای سطح شرکت کنونی نوجوانان و برنامه ریزی برای ارتقای آن در سرتاسر زندگی از اهمیت ویژه ای برخوردار است (هووارد و همکاران، ۲۰۱۱: ۵۳۷-۵۲۹). از این رو، پیشنهاد می شود مسولان و دست اندرکاران ذیربط به شناسایی راهکارهای مناسب برای حل موانع شناسایی شده در مورد هر یک از مولفه های مورد بررسی در این تحقیق مبادرت نمایند و شرکت دانش آموزان را در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه تسهیل نمایند. از طرف دیگر، به نظر می رسد بر حسب شرایط اجتماعی و اقتصادی متفاوت حاکم بر مناطق مختلف کشور، موانع و عوامل بازدارنده گوناگونی بر سر راه شرکت دانش آموزان دختر در فعالیت های ورزشی وجود داشته باشد که به بررسی بیشتری نیاز دارد.

منابع

- آذربانی، احمد (۱۳۷۵) " تاثیرات ورزش و تربیت بدنی در رشد عاطفی و روانی کودکان و نوجوانان". مجموعه مقالات دومین کنگره علمی ورزش در مدارس. اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش، ص ۳۶۷-۳۷۸.
- احمدی پژمان (۱۳۸۰) "مقایسه دیدگاه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز که واحد تربیت بدنی ۱ را گذرانده اند نسبت به تربیت بدنی و ورزش". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز.
- احمدی مجد، حمیرا (۱۳۸۲) " ورزش و زن". مجله علم، ورزش و سلامتی. دانشگاه آزاد اسلامی، شماره ۱، ص ۲۶.
- اعرابی، محمود (۱۳۸۳) "نیازسنجی درس تربیت بدنی و ورزش در دوره راهنمایی". پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان.
- آکوستا هرناوند، روبن (۱۳۸۶) مدیریت سازمان های ورزشی. علیرضا الهی و اسفندیار خسروی زاده. چاپ اول، تهران: بامداد کتاب
- امانی، امین و همکاران (۱۳۹۰) "بررسی علل عدم شرکت دانش آموزان مقطع متوسطه شهر بجنورد در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه". مجموعه مقالات همایش ملی تفریحات ورزشی (مدیریت و برنامه ریزی). سازمان ورزش شهرداری تهران، صص ۱۱۰-۱۰۷.
- باقرزاده فضل الله و همکاران (۱۳۸۱) "بررسی علل عدم شرکت دانش آموزان دختر مقطع متوسطه در فعالیت های ورزشی". حرکت. ۱۱:۳۱-۲۳.
- بهرامی، علیرضا (۱۳۸۸) تربیت بدنی در مدارس. چاپ اول، تهران: گسترش رایانه
- تجاری فرشاد و همکاران (۱۳۹۰) "مطالعه موردی میزان شرکت مردم در فعالیت های ورزشی: منطقه ۱۷ شهرداری تهران". مجموعه مقالات همایش ملی تفریحات ورزشی (مدیریت و برنامه ریزی). سازمان ورزش شهرداری تهران، ص ۱۲۹-۱۲۸.
- جلالی، محمد علی (۱۳۷۳) "نحوه گذراندن اوقات فراغت دانش آموزان دختر دوره متوسطه شمال تهران". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- جکسون، راجر و پالمر، ریچارد (۱۳۸۳) راهنمای مدیریت ورزشی. گروه مترجمان. چاپ سوم، کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران
- جوادی پور، محمد (۱۳۹۰) "برنامه راهبردی فدراسیون ورزش های همگانی". طرح پژوهشی. وزارت ورزش و جوانان. فدراسیون ورزش های همگانی.

- شهلائی، جواد و همکاران (۱۳۹۰) "ارایه مدلی جهت مکان یابی بهینه فضاهای ورزشی بر اساس پیاده سازی الگوریتم تحلیل سلسله مراتبی در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی". مجموعه مقالات دومین همایش ملی تخصصی مدیریت ورزشی. پژوهشکده تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری، ص ۵۳-۵۶.
- عابدین زاده آستارایی، ندا (۱۳۷۰) "بررسی چگونگی گذراندن اوقات فراغت دانش آموزان دختر دبیرستانی منطقه ۱۷ آموزش و پرورش تهران". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- قره، محمدعلی و مظفری، سیدامیر احمد (۱۳۸۴) "وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان". علوم حرکتی و ورزش. ۶: ۱۷۱-۱۵۱.
- کشگر سارا و احسانی محمد (۱۳۸۶) "بررسی اهمیت عوامل بازدارنده زنان تهران از مشارکت در ورزش تفریحی با توجه به متغیر خصوصیات فردی". مطالعات زنان. ۲: ۱۱۳-۱۳۴.
- مجتهدی، حسین و دلاور، علی (۱۳۸۱) "بررسی و شناخت علل گرایش و عدم گرایش دانش آموزان دختر و پسر سراسر کشور به ورزش". طرح پژوهشی، دانشگاه اصفهان.
- محمدی رزگار و همکاران (۱۳۹۰) "بررسی موانع مشارکت دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر تهران در فعالیت های ورزشی اوقات فراغت". مجموعه مقالات همایش ملی تفریحات ورزشی (مدیریت و برنامه ریزی). سازمان ورزش شهرداری تهران، ص ۱۹۹-۲۰۱.
- نادریان، مسعود (۱۳۸۸) "موانع مشارکت ورزشی زنان و ارتباط آنها با انگیزه". علوم حرکتی و ورزش. ۱۳: ۱۴۵-۱۵۴.
- وحید، فریدون و همکاران (۱۳۸۶) "بررسی تاثیر حمایت اجتماعی بر مشارکت زنان در فعالیت های ورزشی (مطالعه موردی زنان استان مازندران)". علوم حرکتی و ورزش. ۷: ۶۲-۵۳.
- وست، دבורا آ. و بوچر، چارلز آ. (۱۳۷۶) مبانی تربیت بدنی و ورزش. احمد آزاد. چاپ دوم، کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران

- Aitchison, Care (2001) "Gender and leisure Research: the Codification of Knowledge". leisure Sciences. 23(1):1-19.
- Amy V. Kies, Carolyn C. Voorhees, Joel, Gittelsohn (2010) "Environmental barriers and facilitators of physical activity among urban African-american youth". Children, youth and environments. 20(1):26-51.
- Chick, Garry, and Erwei Dong. (2004) "Possibility of Refining the Hierarchical Model of Leisure Constraints through Cross-Cultural

- Research".** Northeastern Recreation Research Symposium. 2003 April 6-8, Bolton Landing, NY, USA.pp:338-344.
- Convalves H. et al(2007) "**Socio-cultural factors and physical activity level in early adolescence**". Revista pan Americana de salud publica. 22(4): 246-253.
 - Dave, Elliott, Kathryn, Hoyle (2014) "**An examination of barriers to physical education for Christian and Moslim girls attending comprehensive secondary schools in the UK**". European physical education review. 20(3): 349-366.
 - Howard, Z. Zeng, Michael Hipscher, Raymond, W. Leung (2011) "**Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences**". Journal of social sciences. 7(4): 529-537.
 - Jackson, E.,(2000) "**Investigation of leisure constraints**". Journal of Leisure Research. 38:129-139.
 - Jackson EL.(2000)"**Will Research on Leisure Constraints Still be Relevant in the Twenty-First Century?**". Journal of Leisure Research. 32(1): 62-8.
 - Jennifer A., Fredrichs and Kristen, Hackett.(2010)"**Participation in boys and girls clubs: motivation and stage environment fit**". Journal of community psychology. 38(3):369-385.
 - Kate, A. Jenkinson, Amadana, C. Benson(2010)"**Barriers to providing physical education and physical activity in Victorian state, secondary schools**". Australian journal of teacher education. 35(8):166-168.
 - Kelishadi R., Kahbazi M., Rabiei K., Heidari S., Doreh F., Baghaie A.(2004)"**Physical activity level among children of markazi and Isfahan provinces**". J Arak Univ Med Sci; 7(1): 26-3
 - Kelman, S. , Sarker. N., Yozart. H. (2008) "**Social influences in sports activity among adolescents**". The Journal of the royal society for the promotion of health. 128, 1, Academic research library.
 - King , Kathryn(2000) "**From the precipice: Recreation experiences of high risk adolescent girls**". Journal of park and recreation administration.18(3):19-34.
 - Mirsafian H.(2014)"**Constraints to participation in physical activity and sport: A comparative study between Hungarian and Iranian students**". PhD thesis, Semmelweis University, Budapest, Hungary.
 - Mo, F. & Turner, M.(2005) "**Physical activity and socio-economic status in Canadian adolescents**". International journal of adolescence medicine health. 17:49-56.
 - Nalluri srinivasa rao(2010) "**Constraints to indian women participation in games and sports**". Br J sports med. 44: 62-63.

- Taymoori, P., Lubans, D.R. (2008) "**Mediators of behavior change in two tailored physical activity interventions for adolescent girls**". Psychol Sport Exerc. 9(5): 605–19.
- Vanner E.A., Block P., Christodoulou C.C., Horowitz BP, Krupp L.B.(2008)"**Pilot study exploring quality of life and barriers to leisure-time physical activity in persons with moderate to severe multiple sclerosis**". Disabil Health J. 1(1): 58-65.
- Zaragoza J, Generelo E, Julián JA, Abarca-Sos A.(2011) "**Barriers to adolescent girls' participation in physical activity defined by physical activity levels**". J Sports Med Phys Fitness.51(1):128-35.

Inhibitor Factors to Girl Students' Participation in Out-of-School Sport Activities

Esfandiar Khosravizadeh

Ph.D., Assistant Professor, Arak University

Ezatollah Shahmansouri

Ph.D., Assistant Professor, Islamic Azad University, Arak Branch

Jamal Roshanzadeh

Master Degree in Physical Education

Received:16 Aug. 2014

Accepted:4 Oct. 2014

The purpose of this study was to investigate the inhibitor factors to girl students' participation in out-of-school sport activities. This study is a kind of descriptive-survey research. The statistical population was middle schools students (13262 students) in Arak city. The statistical sample consisted of 372 students based on Morgan table. To collect the data, a researcher made questionnaire was used. Content validity of questionnaire was confirmed by experts and faculty members. Structural validity was confirmed by factor analysis test, and its reliability was confirmed through the kronbach's coefficient ($\alpha = 0.893$). This questionnaire involved 39 questions in 7 item scale include structural, intrapersonal, interpersonal, financial, social-cultural, facilities and managerial barriers based on Likert scale from 1 to 5. Descriptive statistic and Friedman test were used to analyze the data. The results showed that, students confronted with the factor inhibiting such as sport spaces, financial, inter-personal, managerial, social-cultural, structural and individual. It suggested that some strategies and actions are necessary to reduce or delete these inhibitors.

Key Words: Student, Girl, Sport Activity, Inhibitor Factors and Out-of-schools